HANDBOEK

P.A.J. Caljé, J.C. den Hollander, *De nieuwste geschiedenis. Vanaf 1870 tot heden* (Utrecht 1990, Aula-pocket 842), 605 blz.

Nederlandstalige handboeken over de hele periode van de nieuwste geschiedenis zijn een zeldzaam artikel. Alleen al daarom moet de verschijning van deze nieuwe synthese heel positief begroet worden. Ze is het werk van twee docenten aan de afdeling Nieuwste Geschiedenis van de Amsterdamse Vrije Universiteit en komt voort uit de onderwijspraktijk daar.
De belangrijkste beperking in de reikwijdte van dit forse, samenvattende overzichtswerk noemen de auteurs in hun inleiding. Ze behandelen de geschiedenis vóór 1945 vooral Europacentrisch, daarna mondiaal. Als reden geven de auteurs dat voor hen de geschiedenis van de machtscentra voorop staat. Voor de periode tot 1945 betekent dit dat ze uitvoerig ingaan op de Europese ontwikkelingen en vandaaruit en veel compacter de buiten-Europese processen behandelen. Na 1945 staan de Verenigde Staten, de Sovjetunie en de door hen bepaalde mondiale verhoudingen centraal.
De handboekschrijvers beogen een wijdse behandeling; ze proberen namelijk zowel de politiek-militaire als de economisch-sociale en de cultuur- en ideenhistorische facetten tot hun recht te laten komen. Op die terreinen komen zij in het algemeen tot een diepgravende behandeling, vooral omdat ze bij enige belangrijke kwesties (zoals modern imperialisme, instabiliteit van het interbellum, oorzaken Koude Oorlog en dekolonisatie) ook nog plaats inruimen voor diverse historiografische interpretaties.

Die ambitieuze en op zichzelf lofwaardige keuzen eisen echter ook hun tol, want ze botsen met de voor zo'n onderneming toch nog beperkte omvang van het boek. De auteurs passen namelijk een strenge selectie toe, die bij mij vooral voor de periode na 1945 nogal wat vragen oproept. Nu is dat tijdvak door zijn nabijheid weliswaar het lastigst te ordenen, maar bij alle waardering voor de zes betreffende hoofdstukken miste ik daar samenhang en kreeg ik de indruk van een zekere willekeur. De hoofdzaken staan er uitvoerig in beschreven, maar ik heb toch grote moeite met een indikking die Ierland na 1919 geheel onbesproken laat, Oost-Europa tussen 1945 en 1968 tot luttele pagina's reduceert en waarin ik tevergeefs zoek naar Gomulka, Waldheim, Peron, Martin Luther King en Tsjernobyl.
Toch vallen voornoemde bedenkingen in het niet bij de grote voordelen die dit boek de Nederlandse geschiedenisdocent te bieden heeft: een recente, Nederlandstalige synthese van de hoofdzaken van de nieuwste geschiedenis tot en met 1989, waarin de opvattingen uit de moderne literatuur verwerkt zijn. Bovendien maken de voortreffelijke registers van personen en zaken en de gedegen bibliografie het tot een ideaal hulpmiddel om zich over een groot aantal thema's uit de nieuwste geschiedenis gericht en gedegen te informeren.
H.J.C. Termeer

KAART

Europa-Wandkaart (Uitgeverij Hebri, Landsmeer) 122x96 cm.Prijs 369,- (exlusief BTW).

In verband met de komende eenwording in 1992 heeft uitgeverij Hebri een staatkundige wandkaart over Europa op de markt gebracht. De kaart ziet er anders uit dan de exemplaren die tot nu toe veelal op scholen worden gebruikt. Met de overzichtelijkheid als uitgangspunt is dit keer gekozen voor een kaart met een beperkte hoeveelheid informatie. Zij geeft alleen de landsgrenzen, de grote plaatsen en rivieren en enkele streken binnen een land weer. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van een indringend kleurgebruik om de vormen van de verschillende landen te benadrukken. Aan de rechter- en onderkant van de weergave van Europa zijn een aantal inzetkaarten afgedrukt. Het betreft onder andere een kaartje van de 12 EG-landen, een schematisch overzicht van de instellingen van de EG en een grafisch overzicht van de bevolking, de oppervlakte en de wereldhandel. De achterzijde van de kaart is blind en in kleur en geeft een schematische aanduiding van de belangrijke gebergten.

Het is duidelijk dat de kaart niet voor zich spreekt. De bedoeling is dat de docent de kaart gebruikt als een continue aanwezig herkenningspunt. Hier ligt zonder meer het sterke punt van de kaart. Door de terughoudende wijze van informatie-verschaffing en het kleurgebruik krijgt de kijker een helder beeld van de vorm en samenstelling van Europa. De kaart maakt een toegankelijke en overzichtelijke indruk en is visueel zeer nadrukkelijk aanwezig in een schoollokaal. Een ander pluspunt is dat de kaart actueel is. Duitsland is als één geheel weergegeven, terwijl in de Sovjetunie de grenzen van de verschillende republieken zijn getekend. Door de eenvoudige opzet kan de docent zelf vrij gemakkelijk enkele wijzigingen aanbrengen.

klio
nummer 10/91
pagina's 32 en 33